

7. BÖLÜM

HASSUNA VE SAMARRA KÜLTÜRLERİ

PROTO (ÖN) HASSUNA ÖNCESİ M.Ö.7000-6700

GEÇ NEOLİTİK 1

PROTO (ÖN) HASSUNA M.Ö.6700-6300

GEÇ NEOLİTİK 2

ARKAİK HASSUNA /HALAF ÖNCESİ M.Ö.6300-6000

GEÇ NEOLİTİK 3

HASSUNA-SAMARRA VE ÖN HALAF M.Ö.6000-5900

GEÇ NEOLİTİK 4

HALAF (ERKEN-GEÇ) M.Ö.5900-5300

GEÇ NEOLİTİK 5

HALAF-UBEYD GEÇİŞ EVRESİ M.Ö.5300-5100

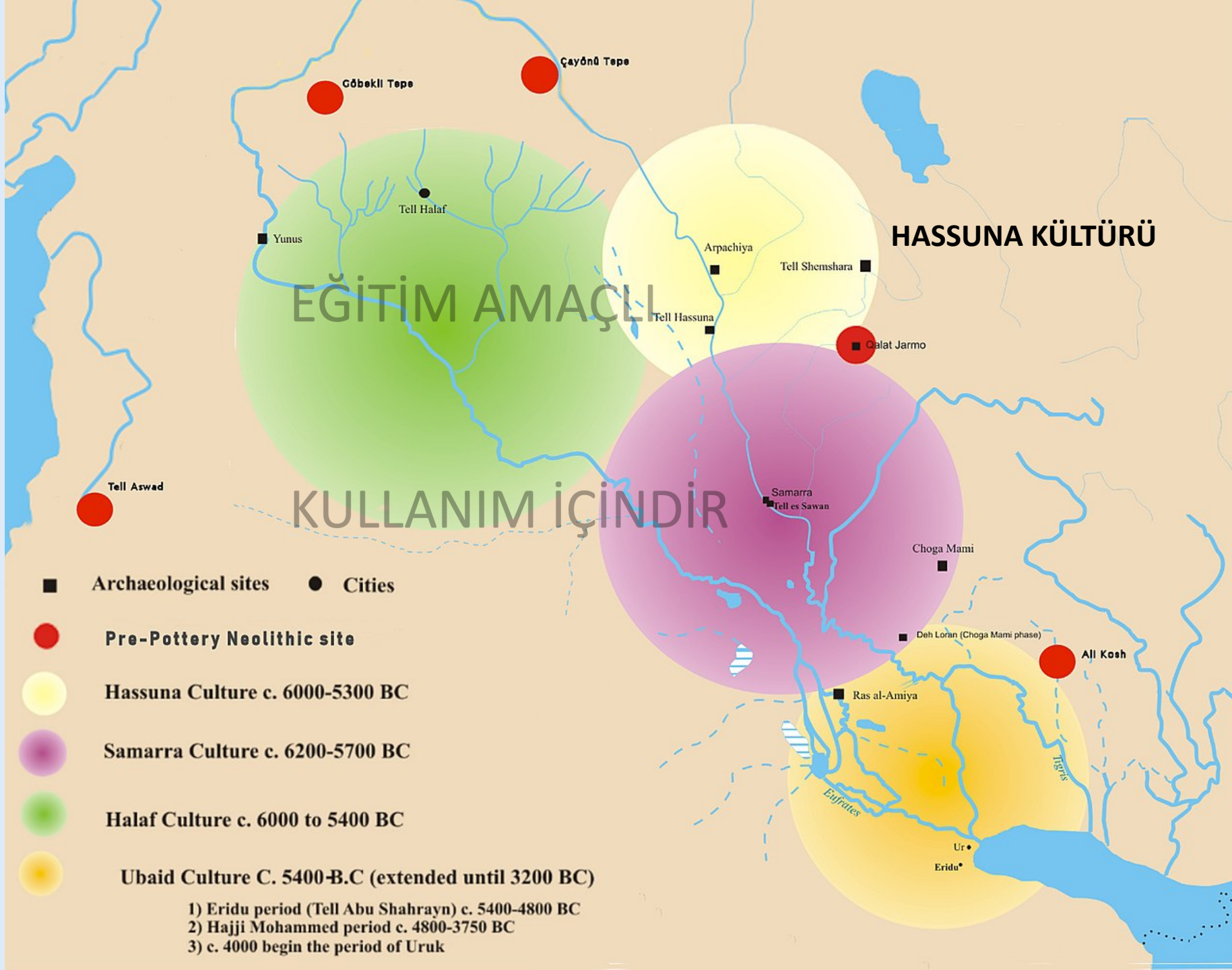
GEÇ NEOLİTİK 6

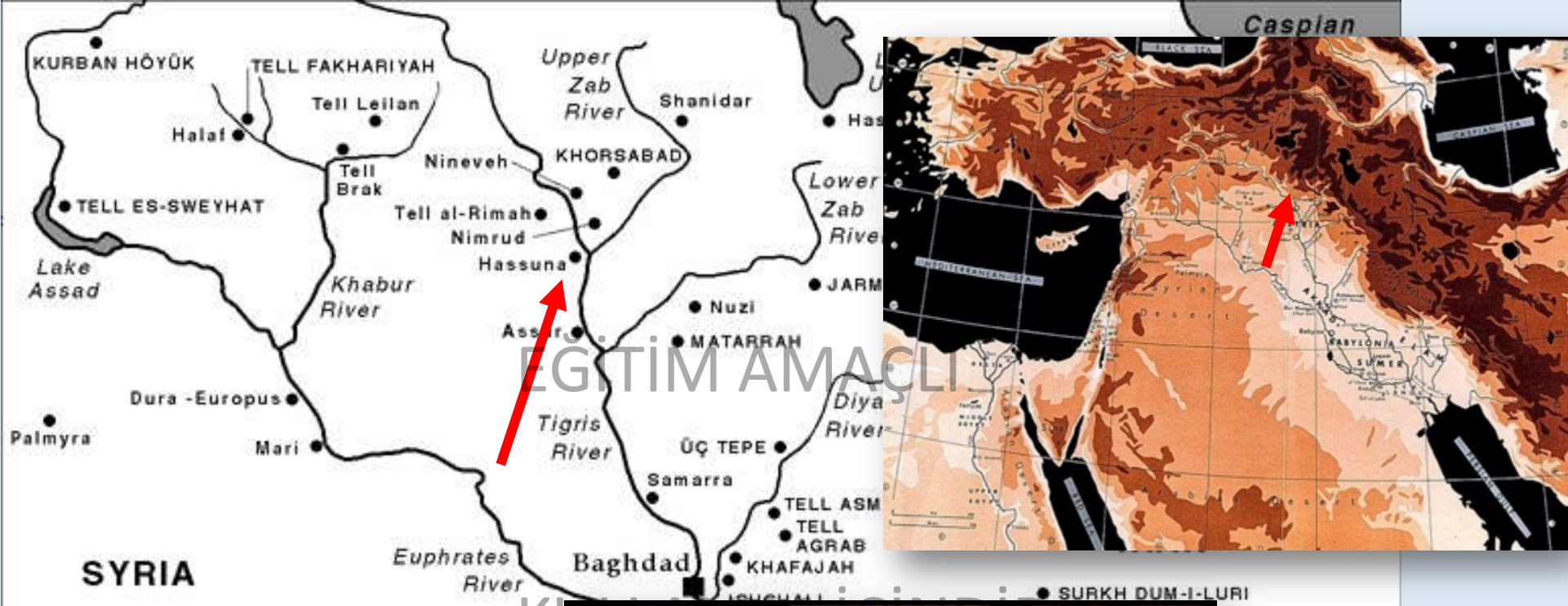
UBEYD M.Ö.6500-3800

**İNCELEDİĞİMİZ KÜLTÜRLER
İÇİN EN SON KABUL
EDİLEN VE
KULLANILAN KRONOLOJİK
SIRALAMADIR**

**BURADA VERİLEN TARİHLER
BİRBİRİNİ TAKİP ETMEYEBİLİR
KÜLTÜRLER BİRBİRİNİN
İÇİNDE BAŞLAYABİLİR VE
BİRLİKTE DEVAM EDEBİLİR
ÖZELİKLE KUZEY VE GÜNEY
MEZOPOTAMYA
BÖLGELERİNDEKİ YAYILIMLAR
ETKİLEŞİMLER FARKLI
TARİHLER VEREBİLİR**

HASSUNA-SAMARRA HALAF VE UBEYD KÜLTÜRLERİNİN YAYILIMLARI VE ETKİLEŞİMLERİ

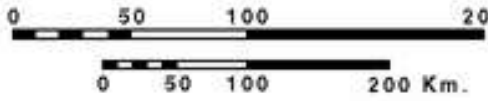

SYRIA

IRAQ

- ORIENTAL INSTITUTE
- Other Sites
- Modern Cities

Basra

The Gulf

HASSUNA YERLEŞİMİNİN KONUMU

Musul'un 35 km güneyinde, Shura'nın (eř-şura) 8 km kuzeydoğusunda Hassuna köyünün yakınlarındadır.

1942'de Fuad Safar tarafından bulunmuştur Hassuna hyę, 7m yükseklięinde ve 200x150m geniřlięindedir.

Hassuna'da iki kazı mevsimi boyunca, 1943 ve 1944'te, çalışılmıştır.

Erken tarım kültürlerinin en eski evrelerinin Hassuna'nın en alt tabakalarında olduğu anlaşılmıştır.

HASSUNA KÜLTÜRÜ, KUZAY MEZOPOTAMYA'DA M.Ö.6. BİN YILIN BAŞLARINA TARİHLENEN NEOLİTİK BİR KÜLTÜRDÜR.

İSMİNİ HASSUNA KENTİNDEN ALIR.

HASSUNA MALZEMESİ ŞEMŞARA'DA DA BULUNMUŞTUR. TEL ŞEMŞARA KUZAYDOĞU İRAK'TA KÜÇÜK ZAP IRMAĞI KİYİSİNDİR. DANİMARKA VE İRAK EKİPLERİ TARAFINDAN 1957-1959'DA KAZILMIŞTIR.

RANYA OVASI'NDA YER ALAN YERLEŞİM YOLLARI KONTROL EDEN BİR NOKTADIR.

16 TABAKASI VARDIR.

ERKEN M.Ö.6. BİN YILDAN M.Ö.14. YÜZ YILA KADAR TARİHLENMİŞLER.

BUNLARDAN 16-9 HASSUNA KÜLTÜRÜNE TARİHLENMİŞTİR.

SERAMİK 13-9 ARASINDA BULUNMUŞTUR.

ANADOLU KÖKENLİ OBSİDİYEN DE BURADA ELE GEÇMİŞ.

Fig. 18. Obsidyen yataklarının bulunduğu Orta ve Doğu Anadolu'daki merkezler "yıldız" ile gösterilmiştir. Güneydeki höyükler ise genelde Halaf yerleşimleridir (Schechter et al. 2013, 510)

HASSUNA KENTİNİN STRATİGRAFİSİ

Hassuna,
Halaf ve Ubeyd
Kültürüne geçiş
için de önemli
Bir merkezdir

CHART I

LEVELS	STRATIGRAPHY AND ARCHITECTURE	DETAILS
XV		
XIV		Disturbed materials, which include sherds of Assyrian, Ubaid, and Halaf type
XIII		
XII		Appearance of Ubaid type of pottery
XI	This range of floors appeared only in the small sounding, 2, on the crest of the mound, and in a connecting trench; total depth—ca. 4.5 m. No architecture is presented; little was encountered	
X		
IX		
VIII		Main range of Halaf pottery. A few specimens of earlier pottery persist, especially in the lower levels (cf. Fig. 5)
VII		
VI		
V		
IV	Called the "Hassuna levels," this range of floors is characterized by adobe architecture throughout; total depth—ca. 4.2 m. The structures are all of domestic type; they indicate several-roomed buildings of a definitely permanent character	This range includes three pottery wares: the "Hassuna archaic," the "Hassuna standard," and the Samarran. The first seems to be restricted to the lower levels, the third to Level III and above. The first two wares are divided into groups, based on significant decorative treatments (cf. Fig. 5), and the wares themselves are directly comparable to those of Ninevite I.
III		Various small object industries in clay, stone, and bone are well represented. While no grain is described (cf. p. 268), the sustenance pattern is indicated by sickle blades, silos, and the bones of sheep and/or goats, cattle, and some wild or probably wild forms.
II		
Ic		
Ib		
Ia	Third camp site Second camp site First camp site	Classified as "neolithic," a sequence of hearths and, presumably, tent sites. Pottery either coarse or burnished ware; a significant series of chipped and ground stone tools. The sustenance pattern said to be that of herdsmen and hunters
	Virgin soil	

* It might be considered whether the adjectival form of the site name, "Hassunan," should be used to denote this assemblage. Such a usage could be convenient, but would depend on general agreement as to what a "Hassunan assemblage" included; cf. the points raised below.

VI. Seviyeden
İtibaren
Halaf ve Ubeyd
Seramikleri de
mevcut. (VI-XV)

Hassuna'nın ilk evrelerinde mimari bir kalıntının bulunmadığı bilinmekte ve insanların yarı-göçebe olarak, olasılıkla dallardan yapılmış bir sığınakta yaşadıkları tahmin edilmektedir.

Ia tabakasında eşya yoğunlukları ve kamp ateşinin yandığı yerlerin olasılıkla çadır tarzında yapılar olduğu sanılmaktadır.

Bu tabaka 3 evrelidir. Ib tabakasında üç odalı bir yapı bulunmuştur.

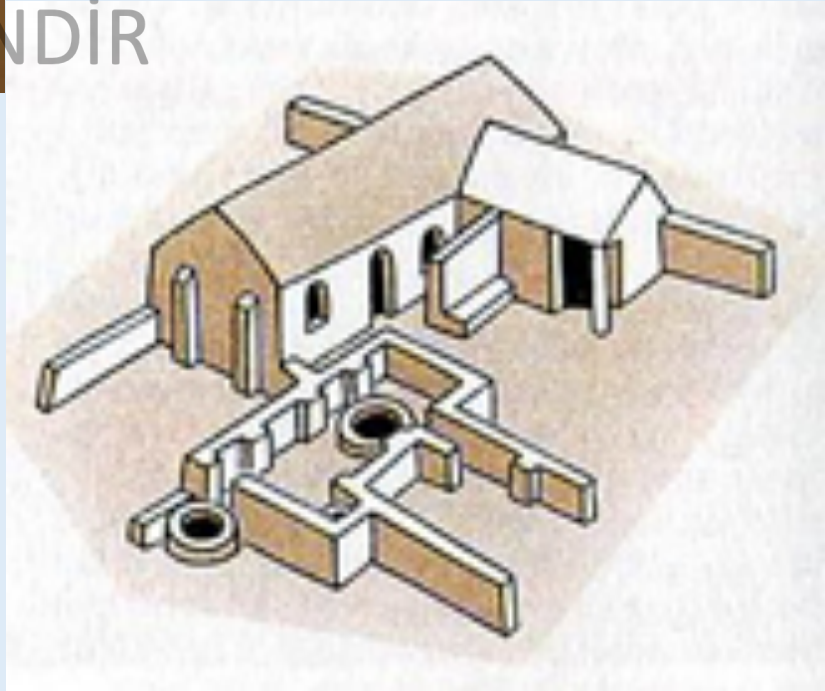
Bu yapının bir odasında (6 numaralı oda) zeminin yaklaşık 40cm derinliğine bütün bir iskelet gömülmüştür.

Ic tabakasında ise yuvarlatılmış köşeli en az üç yapı bulunmuştur. Bunlardan 25 numaralı olan odanın içinde bir fırın ve birçok ambar vardır.

20 numaralı odanın temel yaşam alanı, 14 numaralı odanın ise fırın-evi olduğu düşünülmektedir.

**Hassuna' dan
bir evin
tamamlaması**

PROTO (ÖN) HASSUNA ÖNCESİ M.Ö.7000-6700

GEÇ NEOLİTİK 1

PROTO (ÖN) HASSUNA M.Ö.6700-6300

GEÇ NEOLİTİK 2

ARKAİK HASSUNA /HALAF ÖNCESİ M.Ö.6300-6000

GEÇ NEOLİTİK 3

HASSUNA-SAMARRA VE ÖN HALAF M.Ö.6000-5900

GEÇ NEOLİTİK 4

HALAF (ERKEN-GEÇ) M.Ö.5900-5300

GEÇ NEOLİTİK 5

HALAF-UBEYD GEÇİŞ EVRESİ M.Ö.5300-5100

GEÇ NEOLİTİK 6

UBEYD M.Ö.6500-3800

**İNCELEDİĞİMİZ KÜLTÜRLER
İÇİN EN SON KABUL
EDİLEN VE
KULLANILAN KRONOLOJİK
SIRALAMADIR**

**BURADA VERİLEN TARİHLER
BİRBİRİNİ TAKİP ETMEYEBİLİR
KÜLTÜRLER BİRBİRİNİN
İÇİNDE BAŞLAYABİLİR VE
BİRLİKTE DEVAM EDEBİLİR
ÖZELİKLE KUZAY VE GÜNEY
MEZOPOTAMYA
BÖLGELERİNDEKİ YAYILIMLAR
ETKİLEŞİMLER FARKLI
TARİHLER VEREBİLİR**

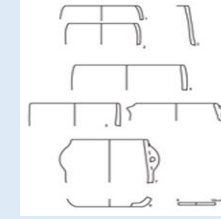
PROTO (ÖN) HASSUNA ÖNCESİ

GEÇ NEOLİTİK 1

BELLİ BAŞLI YERLEŞİM:
TEL SEKER EL-AHMAR

BU DÖNEMDE MEZOPOTAMYA-SURİYE VE ÇEVRE BÖLGELERİNİN
EN ERKEN SERAMİKLERİ ORTAYA ÇIKMAYA BAŞLAR

TEL SEKER'DEKİ OTURAN KADIN HEYKELCİĞİ İLE TEL ES-SAWWAN, COGA MAMI
HAKEMİ USE'DE BULUNANLAR ARASINDA PARALELLİK MEVCUT

PROTO HASSUNA

GEÇ NEOLİTİK 2

BELLİ BAŞLI YERLEŞİMLER:
TEL MAZGALIYA, TEL SOTTO, UMM DABAGIYAH

ÇANAK ÇÖMLEK TEKNOLOJİSİ GELİŞİYOR VE FORMLARI ÇOĞALIYOR
TEL MAZGALIYA EVLERİ TEK ODALI, SIKIŞTIRILMIŞ ÇAMUR TUĞLA VAR (TAUF)

KULLANIM İÇİNDİR

ARKAİK HASSUNA

GEÇ NEOLİTİK 3

BELLİ BAŞLI YERLEŞİMLER:
TEL HASSUNA, YARIM TEPE, KÜLTEPE

MÜHÜRLER MEVCUT.

EĞİTİM AMAÇLI

ÇANAK ÇÖMŞEK BOYALI VE DESENLİ.
KİREÇ TAŞI KAPLAR AZALİYOR VE KALKIYOR

BASİT ÜRETİMLİ BAKIR EŞYA SAYISINDA ARTIŞ
KULLANIM İÇİNDİR

HASSUNA-SAMARRA VE PROTO-HALAF

GEÇ NEOLİTİK 4

BELLİ BAŞLI YERLEŞİMLER:
CAGAR BAZAR TABAKA 15-13), YARIM TEPE (6-1), TEL SOTTO (7-8)
ÖZENLİ ÇANAK ÇÖMLEK
HALAF İZLERİ ORTAYA ÇIKIYOR (KD SURİYE)

SAMARRA

GEÇ NEOLİTİK 3,4,5

BELLİ BAŞLI YERLEŞİMLER:

COGA MAMI, SAMARRA, TEL ES-SAWWAN

YERLEŞİMLERDE BÜYÜME VAR

HASSUNA TARZINDA BOYALI ÇANAK ÇÖMLEK

DAMGA MÜHÜRLERDE GELİŞİM VE ARTIŞ

HALAF'IN ÖNCESİNDE HASSUNA SAMARRA

GELİŞEN HER İKİ KÜLTÜR KARŞILAŞARAK BİRLİKTE GENİŞ BİR BÖLGEYE
BİRLİKTE YAYILIM GÖSTERİRLER

ORTAK TEKNİKLERİN KULLANILDIĞI GÖRÜLMEKTEDİR.

KÖY TOPLULUKLARININ ÖRGÜTLENMEYE BAŞLAMASI, ORTAK YAŞAM,
UZUN MESAFE KÜLTÜREL PAYLAŞIM

HALAF

GEÇ NEOLİTİK 5

BELLİ BAŞLI YERLEŞİMLER: CAGAR BAZAR (T 12-17), TEL ARPAÇIYA,
HASSUNA, YARIM TEPE II

DROMOSLU TOLOS EVLER

HALAF VE SAMARRA KÜLTÜRLERİ ADETA İÇİÇE

YARIMTEPE'DE HASSUNA-SAMARRA KÜLTÜRÜ ÇOK NET
AMA YARIMTEPE II HALAF YERLEŞİMİDİR.

(BİR SONRAKİ VIII. KONU İÇİNDE ELE ALINACAKTIR)

HASSUNA SERAMİĞİ

(HASSUNA SERAMİĞİ
VE GELİŐİMİ İLE
ÖZELLİKLERİ, İLGİLİ YAYINLARDAN
DERLENMİŐTİR
BU KONU İLE İLGİLİ TÜM METİNLER
EĞİTİM AMAÇLIDIR)

Basit seramik

Örnekleri Ib tabakasında az, Ic ve II numaralı tabakalarda en çok, III. tabakada tekrar az görülen ve IV. tabakada hiç bulunmayan bir çanak çömlek.

Kilin rengi, pembe, kahverengi, krem rengi, pembemsi krem rengi ya da soluk sarı (deve tüyü rengi) olabilir. Boya ise genellikle kırmızıdır.

KULLANIM İÇİNDİR

Dört çeşit yüzey bulunmuştur. Bunlardan ilki mat bir yüzeye uygulanan cilalı boya ile yapılandır. İkincisi parlatılmış bir yüzeye cilalı boya ile, üçüncüsü parlatılmış bir yüzey üzerine mat bir tür boya ile, dördüncüsü mat boyayı parlatma şeklinde uygulanmıştır.

EĞİTİM AMAÇLI

Standart seramikler üç çeşittir: Kazınmış , boyanmış, kazınmış ve boyanmış çeşitler, Ib'den VI. tabakaya kadar görülmekte, ancak en çok IV ve V. tabakalarda bulunmaktadır.

Hamur kum katkılı ve kil genellikle soluk sarı ya da pembemsi renklindedir. Bezeme olasılıkla sivri bir çakmaktaşıyla ya da kemikle çizilerek yapılmıştır.

**Samarra (daha sonraki) çanak
çömleğinde olduğu gibi batırarak ya da
uzunca keserek bezeme yapılmamıştır.**

**Boyalı seramikler "ilkel boyalı
seramikler"den evrilmiştir.**

**Fırınlama yüksek bir ısıda yapılmış,
boyama kırmızı, kahverengi-kırmızı,
kahverengi ya da siyah renklerde
yapılmıştır .**

Hassuna Seramiği üç ayrı safha gösterir:

EĞİTİM AMAÇLI

Arkaik Hassuna

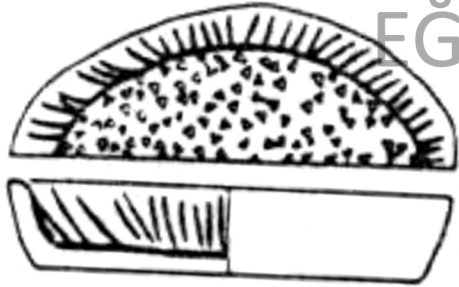
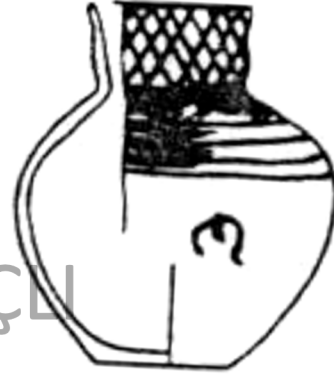
Standart Hassuna

KULLANIM İÇİNDİR

Samarra

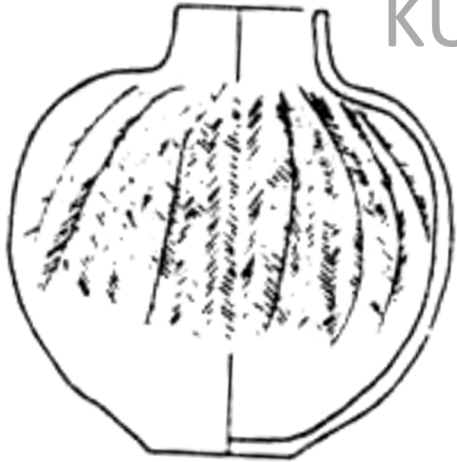
HASSUNA STANDART SERAMİK TIPLERİ

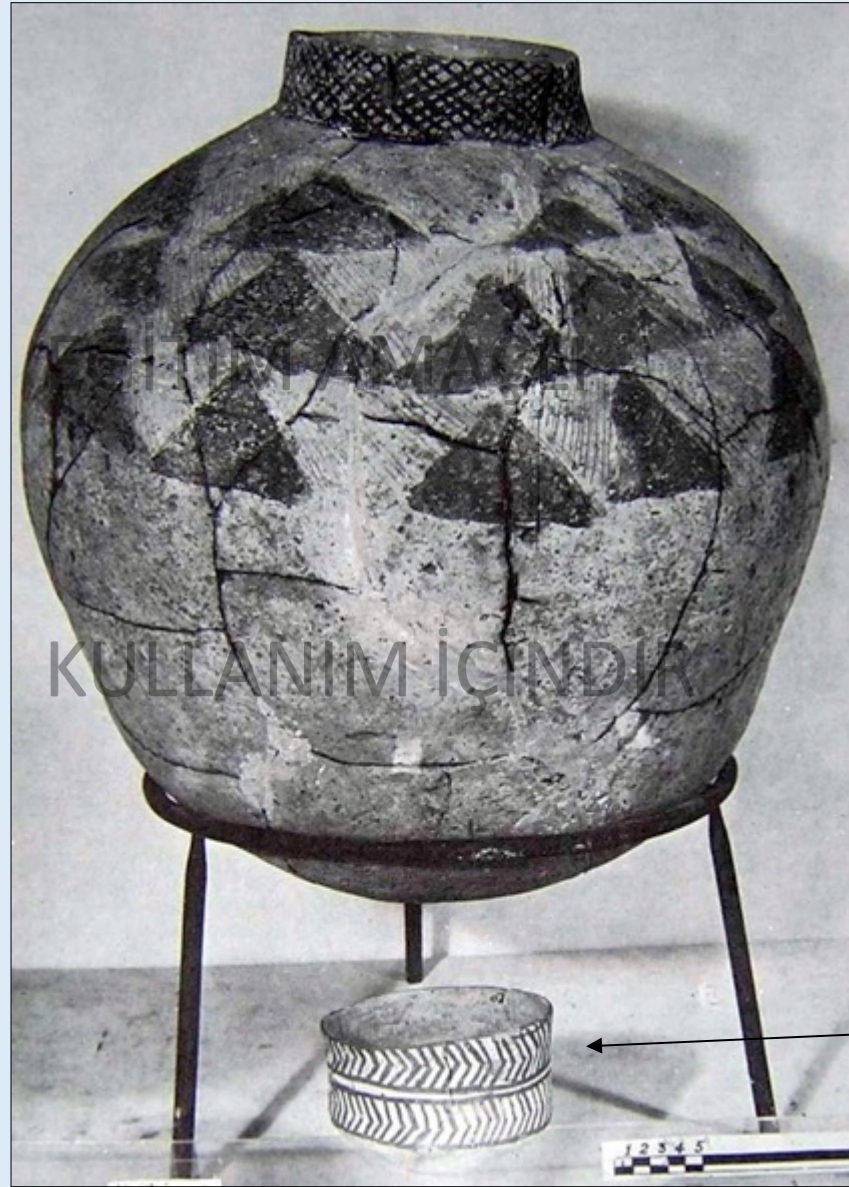
EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIMINDIR

HASSUNA

KULLANIM İÇİNDİR

SAHTE

SAMARRA KÜLTÜRÜ

SAMARRA

Samarra İslami bir kenttir.

Güzel boyalı seramik, koyu renk geri plan üstüne kuş, insan ve karışık geometrik desenler var. Bu tip seramik, Samarra'da ilk kez tanımlanır, görülür.

Hassuna kültürünün bir güney çeşidi olduğunu düşündürür. Samarra, kısmen Hassuna ile çağdaştır.

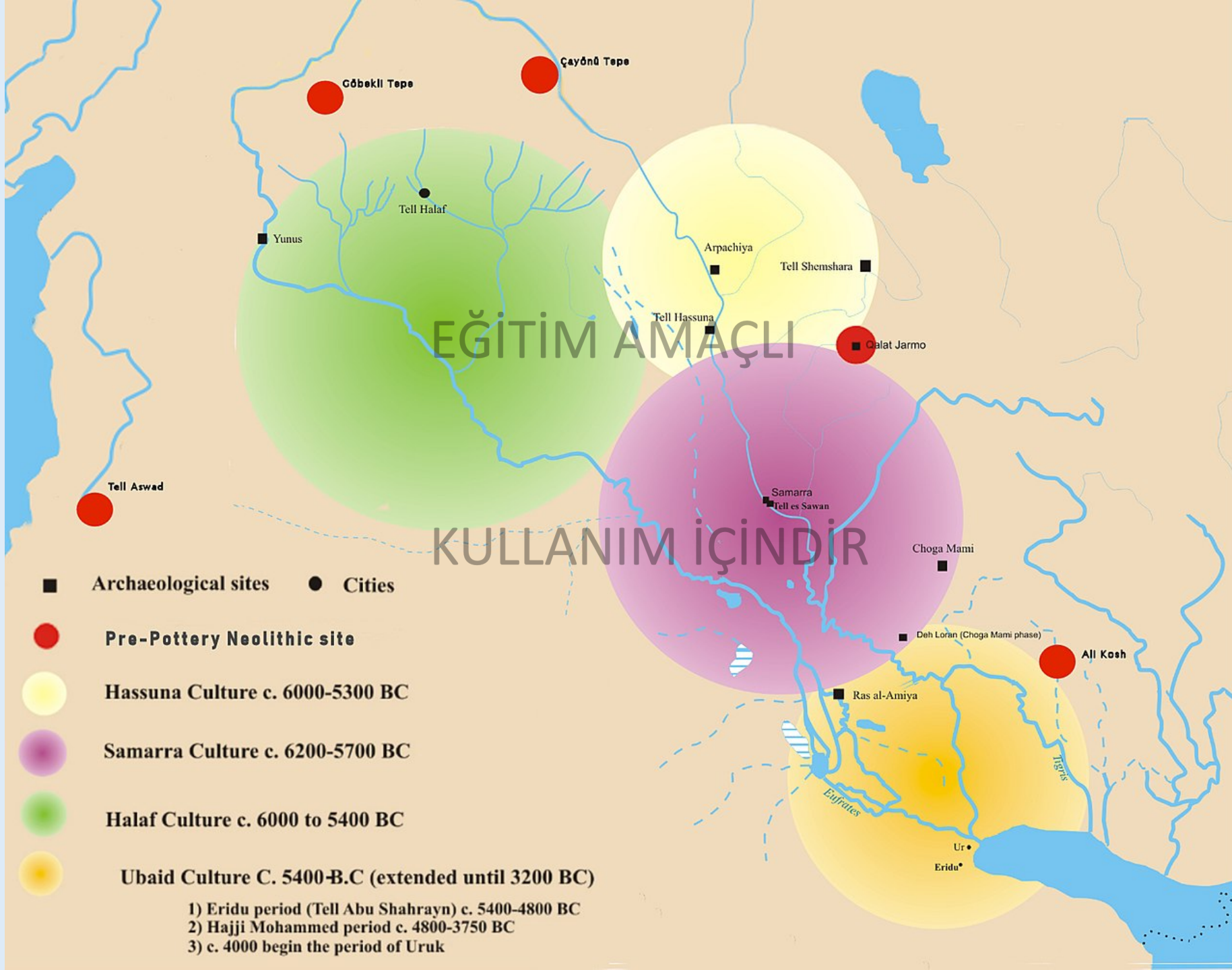
Fakat biraz daha sonra başlar. Bunun güneyde bir Samarra kolonizasyonuna işaret ettiği ve daha sonra Ubeyd kültürünün kaynağı görülmek istenir.

Samarra stili ve kültürü, Hassuna stilinin en geç safhası ile çağdaş. Kuzeydeki Halaf stili ile de çağdaştır. Bazı bölgelerde her iki stile ait örnekler bulunmuş.

Samarra seramiği yavaş dönen çömlekçi çarkında yapılmış.

Önemli bir Samarra yerleşimi :

ÇOĞA MAMİ

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

- 1) Eridu period (Tell Abu Shahrain) c. 5400-4800 BC
- 2) Hajji Mohammed period c. 4800-3750 BC
- 3) c. 4000 begin the period of Uruk

EĞİTİM AMAÇLI

Cultura Halaf

• Hassuna

Cultura
Hassuna-Samarra

• Samarra • es-Sawwan

KULLANIM İÇİNDİR

Samarra Seramiği

Açık pembe, pembe, kırmızı ya da soluk sarı renkli olabilirler. Orta sıcaklıkta fırınlanmışlar ve kalın, mat bir astarla kaplanmışlardır.

Boyama tekrenklidir (monokrom) ve kırmızı-kahverengi, kırmızı, koyu kahverengi, kahverengi ya da siyah renklerden birinde olabilir.

KULLANIM İÇİNDİR

EĞİTİM AMAÇLI

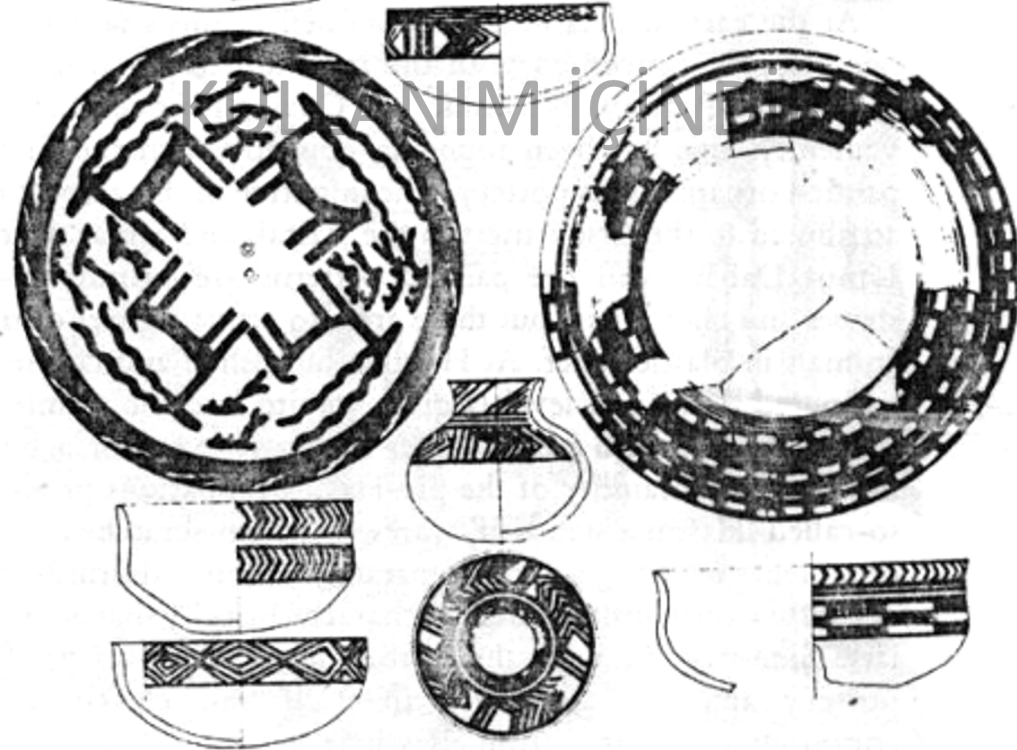

EGİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİN

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

SAMARRA DÖNEMİ TAŞ KAPLARI

DÖNEME AİT ÇEŞİTLİ FIGÜRİNLER

SAMARRA (TEL SAVVAN)

**SAMARRA
(TEL SAVVAN)**

EĞİTİM AMAÇLI

KULLANIM İÇİNDİR

**Samarra Dönemi
(Coga Mami)**

**SAMARRA DÖNMEİNE AİTTİR
PİŞMİŞ TOPRAK VE BOYALI
SAÇ BIÇIMI ÇOK SONRALARI
SÜMER HEYKELLERİNDEKİLERİ
ANDIRIYOR
GÖZLERİ GÜNÜMÜZE GÖRE
DEĞERLENDİRİSEK
KAHVE ÇEKİRDEĞİ BIÇIMLI
OLASILIKLA TAHIL TANESİNİ
TEMSİL ETMİŞ OLABİLİRLER**

HASSUNA-SAMARRA VE HALAF KÜLTÜRLERİNİN YAYILIMLARI

İLGİLİ KAYNAKÇA

- Akkermans, P.M.M.G. u.a.**, Bouqras Revisited: Preliminary Report on a Project in Eastern Syria. Proceedings of the Prehistoric Society 49, 1983, 335–372
- Braidwood, R.J. u.a.**, A Report on Chalcolithic Material of the Samarran Type Found at Baghouz on the Euphrates and a Reconsideration of the Samarra Material in General ... JNES 3, 1944, 47-72
- Breniquet, C. u.a.**, Rapport sur deux campagnes de fouilles à Tell es-Sawwan, 1988-1989. Mesopotamia 27, 1992, 5-70
- Breniquet, C.**, Tell es-Sawwan - réalités et problèmes. Iraq 53, 1991, 75-90
- Herzfeld, E.**, Die vorgeschichtlichen Töpfereien von Samarra. Die Ausgrabungen von Samarra 5. Berlin 1930
- Kamada, H. / T. Ohtsu**, Fourth Report on the Excavations at Songor A, Samarra Period. al-Rafidan 16, 1995, 275-366; Fifth Report ..., 17, 1996, 57-76
- Le Comte du Mesnil du Boison**, Bahgouz, l'ancienne Corsotê. Leiden 1948
- Nieuwenhuys, O.**, Tell Baghouz Reconsidered: A Collection of "Classic" Samarra Sherds from the Louvre. Syria 76, 1999, 1–18
- Youkana, D.G.**, The Architecture of the 6th Millenium B.C. Edubba 5. London 1997